

PATVIRTINTA
Lietuvos architektų rūmų Tarybos
2018 m. balandžio 13 d. sprendimu Nr. T18-01

PAKEISTA
Lietuvos architektų rūmų Tarybos
2020 m. sausio 22 d. sprendimu Nr. T20-01

LAIKINIEJI ARCHITEKTŪRINIŲ KONKURSŲ ORGANIZAVIMO NUOSTATAI I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šie laikinieji architektūrinių konkursų organizavimo nuostatai (toliau – Nuostatai) reglamentuoja architektūrinių konkursų (toliau – Konkursų), apibrėžtų Lietuvos Respublikos architektūros įstatymo (toliau – Architektūros įstatymas) 13 straipsnio 1 dalyje, organizavimo tvarką, Konkursą organizuojančių subjektų ir jo dalyvių teises, pareigas ir atsakomybę.
2. Konkursai rengiami architektūriniu, urbanistiniu, valstybiniu ar viešojo intereso požiūriu reikšmingų objektų planavimo ar projektavimo atvejais, skirti geriausiai statinio architektūrinei idėjai, pateikiamai projektiniuose pasiūlymuose ir (ar) urbanistinei idėjai, pateikiamai teritorijos vystymo koncepcijoje, išreikšti.
3. Nuostatai taikomi subjektams, neatitinkantiems Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatyme nustatytos perkančiosios organizacijos apibrėžties, siekiantiems įsigyti Architektūros įstatymo 13 straipsnio 2 dalyje nurodytų objektų projektus, vykdant Architektūros įstatyme reglamentuotus architektūrinius konkursus. Subjektams, atitinkantiems perkančiosios organizacijos apibrėžtį, šie Nuostatai neprivalomi, tačiau perkant projektavimo paslaugas, rekomenduojamos tiek, kiek jos neprieštarauja imperatyvioms viešuosius pirkimus reglamentuojančioms teisės normoms.
4. Konkursus organizuojantys ir vykdantys subjektai privalo užtikrinti, kad jų organizuojami ir vykdomi Konkursai neprieštarautų Architektūros įstatymo 13 straipsnio 1 dalyje nurodytiems Konkurso rengimo tikslams ir architektūros kokybės siekiui, atsižvelgiant į Architektūros įstatymo 11 straipsnyje nurodytus architektūros kokybės kriterijus bei būtų vykdomi atskirai nuo statybos rangos konkursų.
5. Šie Nuostatai parengti vadovaujantis Architektūros įstatymo, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso, Europos architektų tarybos (Architects' Council of Europe (ACE)) gerosios praktikos rekomendacijomis ir kitų teisės aktų, kuriuose numatytas reikalavimas tokius Konkursus rengti, nuostatomis.
6. Konkretaus Konkurso organizavimo tvarką nustatančios sąlygos (toliau – Konkurso sąlygos arba Sąlygos) privalo sudaryti sąlygas tinkamai įgyvendinti architektūros kokybės kriterijus, nustatytus Architektūros įstatymo 11 straipsnyje, atitikti Europos architektų tarybos rekomendacijomis nustatytas architektūrinių konkursų organizavimo taisykles (kriterijus) ir šiuos Nuostatus bei neprieštarauti Architektūros įstatymo 13 straipsnio 1 dalyje nurodytiems Konkursų rengimo tikslams ir architektūros kokybės siekiui, bei apimti visus juose nustatytus Konkurso organizavimo tvarkos, Konkursą organizuojančių subjektų ir Konkurso dalyvių (toliau – Konkurso dalyvių arba Dalyvių) teisių, pareigų ir atsakomybės reikalavimus.

II SKYRIUS BENDROSIOS ARCHITEKTŪRINIŲ KONKURSŲ RENGIMO REKOMENDACIJOS

7. Konkursas visais atvejais turi būti kokybe paremta ir į projektą orientuota atrankos procedūra.

8. Konkursai architektams turi sudaryti galimybes sąžiningame ir sistemingame procese palyginti savo ir kitų architektų kūrybinius pajėgumus. Konkursas turi būti suprantamas kaip šaltinis novatoriškiems, ekonomiškiems ir tvariems sprendimams, kasdienėms planavimo užduotims ir itin sudėtingiems projektams.

9. Dėl Konkurso dalyvių anonimiškumo, Konkursai užtikrina geriausias galimybes sudaryti planavimo sutartis, kurios būtų atsekamos ir paremtos vien iš anksto paskelbtais kokybės kriterijais. Tai turėtų būti suprantama kaip galimybė pasinaudoti konkurencijos privalumais, t. y. didele rinkoje esančia praktine patirtimi.

10. Koncentruotame ir skaidriame Konkurso procese nepriklausomos kvalifikuotos vertinimo komisijos sprendimu išrenkamos geriausios projektų koncepcijos, o tai sudaro pagrindą tolesniems konkurso organizatoriaus sprendimams. Taigi, Konkursai užtikrina galimybę patenkinti statytojo / sutartį sudarančios organizacijos ekonominius, socialinius ir estetinius tikslus ir tuo pačiu pagerinti urbanistinės aplinkos kokybę.

11. Atsižvelgiant į dideles visų Konkurse dalyvaujančių šalių intelektines pastangas ir ekonomines investicijas, Konkursas turi būti kruopščiai parengtas. Jo rezultatai turi pasitarnauti sprendžiant nustatytas užduotis ir sudaryti galimybes realizuoti laimėjusį projektą.

12. Konkurso konkurencinė koncepcija taikytina bet kokio pobūdžio planavimo sprendimams, nepaisant nacionalinės priklausomybės, politinio ar administracinio konteksto ir tradicijos.

13. Siekiant sudaryti sąlygas išnaudoti visas Konkursų galimybes ir šiuos konkursus taikyti kaip procedūrą, siūloma remtis toliau pateiktomis 9 Konkurso taisyklėmis.

III SKYRIUS KONKURSŲ VYKDYMO BŪDAI IR ETAPAI

14. Konkursai gali būti vykdomi dviem skirtingais būdais:

15. Konkursai iš dalyvių perspektyvos:

15.1. Atviras konkursas;

15.2. Ribotas konkursas (konkurso dalyviai atrenkami po atviro konkurso, remiantis išankstinės atrankos kriterijais (išankstinė atranka), arba Kviestinis konkursas (dalyviai yra tiesiogiai kviečiami užsakovo. Kviestiniai konkursai gali būti rengiami tik tuo atveju, jei neviršijama ES pirkimų riba).

16. Konkursai iš užsakovo perspektyvos:

16.1. Projektų ir idėjos konkursas:

16.1.1. Projektų konkursas (Projekto realizavimo konkursuose remiantis išsamia programa ir tam tikrais veiklos reikalavimais siekiama pateikti skirtingus numatomo realizuoti projekto koncepcinius sprendimus. Jei konkursą sudaro du etapai, abiejų etapų vertinimo komisija turi būti ta pati, o procedūra yra anoniminė tol, kol vertinimo komisija priima galutinį sprendimą.);

16.1.2. Idėjų konkursas (Idėjų konkurse siekiama surinkti įvairius sprendimus jų toliau neįgyvendinant. Šie konkursai ypač gali padėti pasiruošti vėlesniems planavimo etapams arba parengti projektų konkursą. Be to, taip gali būti išsiaiškinti riboto konkurso dalyviai.).

17. Užsakovui pageidaujant naudotis kuriais nors rezultatais, už tai turi būti atlyginama vadovaujantis autorių teisių normomis ir konkurso taisyklėmis (Nuostatų 20.7 p., 7 taisyklė).

18. Idėjų konkurso piniginis prizinis fondas turi būti pakankamas ir proporcingas skirtiems ištekliams. Ši suma turi būti žymiai didesnė nei projektų konkurso piniginis prizas.

19. Konkursai gali būti vykdomi vienu arba dviem etapais. Konkursą vykdant dviem etapais, pirmajame etape dalyviai turi pateikti nedidelės apimties koncepcijas ar preliminarinius projektinius pasiūlymus, pageidautina ant vieno lapo. Vertinimo komisija išrenka pakankamą dalyvių skaičių antrajam etapui. Antrojo etapo dalyviams skiriamas pakankamas atlyginimas.

IV SKYRIUS DEVYNIOS KONKURSŲ TAISYKLĖS

20. Devynios taisyklės, kuriomis privaloma vadovautis kiekviename Konkurse:

20.1. 1 taisyklė. Lygios visų dalyvių galimybės:

20.1.1. visiems Konkurso dalyviams tuo pačiu metu pateikiama tokia pati informacija;

20.1.2. Konkurso dalyviai ir vertinimo komisijos nariai informacija atskirai nesikeičia;

20.1.3. visi klausimai dėl konkurso objekto tuo pačiu metu atsakomi visiems konkurso dalyviams;

20.1.4. Konkurse dalyvauti ar padėti Konkurso dalyviams neturi teisės projekto rengėjo ar kurio nors vertinimo komisijos nario atstovai, partneriai ar darbuotojai, rengiant konkursą dalyvavę asmenys.

20.2. 2 taisyklė. Procedūros skaidrumas:

20.2.1. Vertinimo komisijos diskusijų ir sprendimų priėmimo proceso santrauka pateikiama ataskaitoje;

20.2.2. Vertinimo komisijos ataskaita paskelbiama arba išplatinama konkurso dalyviams ir visuomenei;

20.2.3. Surengiama visų konkursinių projektų paroda ir (arba) jie paskelbiami skaitmenine forma.

20.3. 3 taisyklė. Vertinimo komisijos nepriklausomumas:

20.3.1. vertinimo komisijos sprendimai arba nuomonės yra nepriklausomos;

20.3.2. vertinimo komisija nustato laimėtoją ir skiria prizus;

20.3.3. vertinimo komisiją sudaro tik fiziniai asmenys, kurie yra nepriklausomi nuo Konkurso dalyvių. Užsakovas gali deleguoti ne daugiau kaip pusę vertinimo komisijos narių. Kai iš Konkurso dalyvių reikalaujama konkrečios profesinės kvalifikacijos, ne mažiau kaip pusė vertinimo komisijos narių turi turėti tokią pačią arba lygiavertę kvalifikaciją. Rekomenduojama į vertinimo komisijos sudėtį skirti atestuotus architektus saistomus architekto profesinės etikos reikalavimų;

20.3.4. kandidatų pateiktus pasiūlymus vertinimo komisija išnagrinėja anonimiškai, remdamasi tik skelbime apie konkursą nurodytais kriterijais;

20.3.5. vertinimas užfiksuojamas ataskaitoje, kurią pasirašo visi vertinimo komisijos nariai. Šioje ataskaitoje nurodomi projektų privalumai ir pateikiama aiški rekomendacija, kaip panaudotinas konkurso rezultatas.

20.4. 4 taisyklė. Pranešimas apie Konkursą:

20.4.1. pranešimas apie Konkursą turi būti aiškus ir nedviprasmiškas. Konkurso reikalavimai turi būti aiškiai apibrėžti, atskirti privalomi reikalavimai ir neprivalomos gairės;

20.4.2. privalomi reikalavimai apribojami iki būtino minimumo. Vertinami tik reikalavimus atitinkantys pasiūlymai;

20.4.3. nurodomi vertinimo komisijos narių vardai ir pavardės;

20.4.4. pranešime apie konkursą nurodomi vertinimo kriterijai;

20.4.5. Užsakovas privalo pateikti deklaraciją dėl ketinimo realizuoti laimėjusį projektą;

20.4.6. Pranešimą apie konkursą vertinimo komisija patvirtina prieš pradėdant konkursą;

20.4.7. Konkurso dalyvių prašoma pateikti tiek informacijos, kiek pakaktų kvalifikuotam vertinimo komisijos sprendimui priimti. Bet kokia papildoma medžiaga ištrinama arba pateikiama pagal reikalavimą.

20.4.8. Reikalavimai ir rekomendacijos pranešimui apie Konkursą pateikiami Nuostatų VII skyriuje.

20.5. 5 taisyklė. Anonimiškumas:

20.5.1. Anonimiškumo laikomasi tol, kol vertinimo komisija prieina bendros nuomonės arba priima sprendimą.

20.6. 6 taisyklė. Piniginis prizas ir išmoka:

20.6.1. prizai, prizų sumos ar išmokos nustatomi ir apie juos paskelbiama pranešime apie konkursą. Skaičiuojant prizo sumą ar išmoką deramai atsižvelgiama į darbo, kurį turėjo atlikti Konkurso dalyviai, ir už tokią užduotį paprastai skiriamas honoraras santykių;

20.6.2. antrajame konkurso etape išmoka, kuri sudaro bendros prizinės sumos dalį, skiriama kiekvienam tame etape dalyvaujančiam dalyviui.

20.7. 7 taisyklė. Autorių teisės:

20.7.1. Konkursinio projekto autorių teisės priklauso jo autoriui;

20.7.2. Projekto rengėjas laimėjusiais pasiūlymais turi teisę naudotis pranešime apie konkursą nustatytomis arba šalių suderintomis sąlygomis.

20.8. 8 taisyklė. Ginčų sprendimas:

20.8.1. Ginčai dėl šių Nuostatų reikalavimų pažeidimų nagrinėjami Konkurso sąlygose nustatyta tvarka ir terminais.

20.9. 9 taisyklė. Piliečių dalyvavimas:

20.9.1. Rengiant Konkursus, dalyvauja ir visuomenė, ypač miestų planavimo ir urbanistinės plėtros srityse (išsakant poreikius, aptariant alternatyvas, bendradarbiaujant (bendrai) programos kūrimė);

20.9.2. Priimdama sprendimą vertinimo komisija atsižvelgia į visuomenės nuomonę, tačiau ji priima galutinį sprendimą.

V SKYRIUS

VERTINIMO KOMISIJOS SPRENDIMAI

21. Vertinimo komisija sprendimus priima ar nuomonę reiškia savarankiškai.

22. Vertinimo komisija nagrinėja kandidatų pateiktus planus ir projektus anonimiškai ir remdamasi tik skelbime apie konkursą nurodytais kriterijais.

23. Vertinimo komisija į savo narių pasirašomą protokolą surašo projektų eilę, sudaromą atsižvelgus į kiekvieno projekto pranašumus, ir jame pateikia pastabas ir dalykus, kuriuos galimai reikėtų patikslinti.

24. Kol vertinimo komisija nėra priėmusi nuomonės ar sprendimo, užtikrinamas anonimiškumas.

25. Esant poreikiui, kandidatų gali būti prašoma atsakyti į klausimus, kuriuos vertinimo komisija įrašė į protokolą, siekiant išsiaiškinti bet kokius projektų aspektus.

26. Parengiamas išsamus vertinimo komisijos narių ir kandidatų dialogo protokolas.

VI SKYRIUS

PASIRENGIMAS KONKURSUI. GALIMYBIŲ STUDIJA

27. Prieš pradėdant Konkurso procedūrą, užsakovas turėtų išsiaiškinti ir įvertinti įvairius numatomo projekto realizavimo parametrus. Parengiamajame etape svarbu išsiaiškinti poreikius, apibrėžti programą ir reikiamą erdvę bei įvertinti realistišką finansavimo tvarką. Tuo tikslu užsakovas turėtų paskirti nepriklausomus specialistus numatomo projekto ekonominiam pagrįstumui įvertinti. Galimybių studiją gali sudaryti šios dalys:

27.1. Skirtingų vietų įvertinimas;

27.2. Vietos pakankamumas numatomam projektui;

27.3. Funkcijų specifikacija;

27.4. Programinių poreikių išaiškinimas ir erdvinių reikalavimų aprašymas;

27.5. Kokybės reikalavimų, statybos standartų ir įrangos apibrėžtis;

27.6. Esamos infrastruktūros įvertinimas;

27.7. Eismo sprendimai, ryšiai, viešasis transportas, stovėjimo aikštelės ir kt.;

27.8. Teisinių reikalavimų ir statybos teisės aktų įvertinimas;

27.9. Projekto poveikio aplinkai įvertinimas

27.10. Ypatingų vietos ir (arba) projekto aspektų (kaip antai istorinio paveldo apsaugos, specifinių saugumo reikalavimų ar užtikrintinų sveikatos apsaugos reikalavimų) įvertinimas;

27.11. Būtinio finansavimo tvarkos įvertinimas;

27.12. Procedūros, planavimo ir realizavimo tvarkaraštis;

27.13. Energijos standartų aprašymas;

- 27.14. Statybinių medžiagų („pilkosios energijos“) standartų aprašymas;
- 27.15. Tvarumo aspektai;
- 27.16. Viešosios konsultacijos.
- 28. Galimybių studijoje pateikiamas esminių aspektų išaiškinimas padeda projekto rengėjui priimti pagrindinius sprendimus. Tai nėra privaloma, tačiau konkurso organizatoriui labai rekomenduotina priemonė ir atsakingo požiūrio įrodymas.
- 29. Prieš pradėdant Konkursą turėtų būti parengtas projekto finansinės padėties aprašymas.

VII SKYRIUS PRANEŠIMAS APIE KONKURSA

- 30. Už pranešimą apie konkursą kaip projekto rengėjas yra atsakingas užsakovas. Pranešimo apie konkursą derinimą ir parengimą užsakovas turėtų pavesti kompetentingam specialistui. Kuo geriau parengta procedūra ir pranešimas apie konkursą, tuo geresnis rezultatas. Kuo tiksliau suformuluotas klausimas, tuo aiškesni bus atsakymai.
- 31. Pranešime apie konkursą apžvelgiamos užduotys, vertinimo kriterijai, dokumentai, kuriuos privalo pateikti dalyviai, bei vertinimo komisijos sudėtis.
- 32. Vadovaujantis galimybių studija, pranešime apie konkursą išdėstomi realūs parametrai ir išsami programa. Jame turėtų atsispindėti ir galimybių studijos išvados.
- 33. Galimybių studija pateikiama susipažinti dalyviams.
- 34. Darbo reikalavimai dalyviams turi būti pakankami atsižvelgiant į užduotį, informacijos turi užtekti konkurso reikalavimams suprasti.
- 35. Iš Konkurso dalyvių reikalaujama tik tokių dokumentų, kurių atžvilgiu užtikrinamas profesionalus kompetentingas projektų vertinimas.
- 36. Pranešime apie konkursą turi būti numatytos plačiausios galimybės užduočiai įvykdyti.
- 37. Pranešime nurodoma vertinimo komisijos sudėtis.
- 38. Pranešimą tvirtina vertinimo komisija.
- 39. Konkrečiai pranešime apie konkursą pateikiama ši informacija:
 - 39.1. Procedūrinės taisyklės:
 - 39.1.1. Konkurso organizatorius (užsakovas);
 - 39.1.2. konkurso būdas ir rūšis;
 - 39.1.3. su taisyklėmis susijusi atsakomybės deklaracija;
 - 39.1.4. nuoroda į taikomus teisės aktus;
 - 39.1.5. dalyvavimo sąlygos ir terminas sąlygoms įvykdyti, taip pat sąlygos, susijusios su perkančiosiomis organizacijomis, taikomos, pavyzdžiui, padidinus dalyvaujančią grupę;
 - 39.1.6. bendra apdovanojimui skiriama piniginių prizų suma (prizas ir didžiausia suma bei sąlygos, kuriomis vėliau daromos nuorodos į laimėtojus); informacija apie premijinės sumos skaičiavimą ir apytikslį premijų, kurios bus skiriamos, skaičių;
 - 39.1.7. Konkurso organizatoriaus numatoma tolesnė darbo eiga bei sutarties pobūdis ir apimtis;
 - 39.1.8. nesutarimo atveju taikomos procedūros taisyklės, teisių gynimo priemonės (ginčų sprendimo tvarka);
 - 39.1.9. vertinimo komisijos narių, pakaitinių vertinimo komisijos narių ir paskirtų ekspertų vardai ir pavardės;
 - 39.1.10. atrinktų ir (arba) pakviestų dalyvių pavadinimai;
 - 39.1.11. Konkurso užbaigimo tvarkaraštis (registracijos data, terminas klausimams ir atsakymams, konkursinių pasiūlymų pateikimo laikas ir vieta);
 - 39.1.12. dalyviams pateiktų dokumentų sąrašas;
 - 39.1.13. darbų, kuriuos turės atlikti dalyviai, sąrašas ir projekto atstovavimo reikalavimai;
 - 39.1.14. identifikacinio kodo tipas visiems konkursinio projekto dokumentams ir pareiga autoriaus (-ų) ir jų bendradarbių pavardes nurodyti antspauduotame voke, siekiant užtikrinti anonimiškumą.

39.2. Užduočių formulavimo taisyklės:

39.2.1. pranešime apie konkursą pateikiama konkurso užduoties santrauka ir nurodomos atitinkamos kompetencijos sritys;

39.2.2. privalomos specifikacijos nustatomos tik visiškai aiškiems klausimams, kai absoliučiai negalimas joks kitas sprendimas;

39.2.3. rekomenduojama, kad nacionalinio arba regioninio lygmens specialistų organizacijos teiktų konsultacijas ir įvertintų, ar pranešimas apie konkursą atitinka šias rekomendacijas, ar ne. Tai turi būti paminėta pranešime apie konkursą;

39.2.4. apsilankymas objekto vietoje, aptarimas (sudaroma galimybė apsilankyti objekto vietoje. Galima užduoti klausimus ir surengti diskusijas. Aptarimo protokolas pateikiamas visiems dalyviams);

39.2.5. Klausimai ir atsakymai (iki tam tikros datos dalyviai gali užduoti klausimus, susijusius su pranešimu apie konkursą. Užsakovo vardu atsako vertinimo komisijos nariai ir per nustatytą terminą visus klausimus ir atsakymus dokumente pateikia (persiunčia) visiems dalyviams. Išplatinus klausimus ir atsakymus, turėtų būti skirtas deramas laikas darbams pateikti).

40. Pranešimas apie konkursą iki konkurso pradžios visų vertinimo komisijos narių turi būti patvirtintas jos posėdyje.